

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ СТАНУ І РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Розроблено концептуальні засади побудови інформаційної бази для потреб аналітичних досліджень в процесі управління і доведено, що наявні дані рахунків бухгалтерського обліку підприємств можуть бути дієвим інструментом оцінки стану і розвитку туристичної діяльності

Постановка проблеми. Одна з найбільш значних, постійних і довгострокових тенденцій, що супроводжує формування і розвиток світового господарства, – неухильне зростання впливу сфери послуг, а серед них туристичних, як на світову економіку в цілому, так і на розвиток окремих країн і регіонів.

Стає очевидним перетворення туризму у велику самостійну галузь національної економіки, діяльність якої спрямована на задоволення специфічних потреб населення. Різноманіття цих потреб задовольняється не тільки туристичними підприємствами, але і суб'єктами господарювання інших видів діяльності, що обумовлює значення туризму як одного з факторів мультиплікативного впливу на розвиток економіки. Туризм є складовою світових інтеграційних процесів, а туристичний бізнес стає зараз значимим сектором економіки.

Дослідження туризму потребує розрахунку й аналізу кількісних показників, в основі яких лежать облікові дані. Тому проблеми облікового і аналітичного процесів є центральними в дослідженнях туризму.

Перша з них – порівняльність баз даних в процесі туризму. Вона припускає можливість порівняння інформації з метою виявлення тенденцій, закономірностей розвитку туризму; змін, що відбуваються в ньому, у просторі і в часі; оцінки співвідношення величин однойменних показників, що відносяться до різних країн.

Інша проблема в організації обліку туристичної діяльності – це відсутність повної і детальної аналітичної інформації. Поряд із наявністю адміністративних даних відносно туристичних потоків за метою відвідування, відсутня інформація щодо структури туристського споживання та обсягів туристських витрат.

Вплив туризму на національну економіку є нечітко визначеним, оскільки в загальній кількості спожитих у певному періоді товарів та послуг неможливо відокремити ту їх частку, що припадає на споживання туристів та забезпечується лише завдяки туристичній діяльності і залежить від грошових витрат туриста. Практично неможливо із загальної кількості продажу виділити частку товарів або послуг, придбаних туристами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі і господарській практиці актуальними є питання формування інформаційних ресурсів для аналітичних досліджень. Проте слід зазначити, що трактування інформаційних ресурсів для потреб управління туристичною діяльністю є досить звужене, а дані бухгалтерського обліку взагалі не використовуються. Однак, в сучасних умовах не існує такої сфери, де не можна було б використовувати для аналітичних досліджень інформаційні ресурси бухгалтерського обліку. Тому вкрай важливим є визначення сукупності інформації облікового процесу, яка б доповнила інші джерела одержання даних [1; 2; 4; 5].

Метою дослідження є визначення та обґрунтування джерел інформаційних ресурсів в системі бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності для здійснення аналізу стану і розвитку туристичного бізнесу в Україні.

Викладення основного матеріалу. Одним із методів вирішення вищезазначених питань є здійснення облікових робіт і проведення аналітичних досліджень.

Як показують проведені в цьому напрямі роботи, доцільно доповнити наявне інформаційне поле, що характеризує туристичну діяльність [3] вартісними показниками щодо обсягів та розподілу туристичних витрат. Важливість цього напрямку облікової діяльності підтверджує проведене вибіркове опитування відвідувачів (туристів та одноденних відвідувачів) з метою визначення обсягу туристичних витрат в Україні та за кордоном, результати якого оприлюднені Держкомстатом України. Для

обстеження було сформовано сукупність туристів обсягом 9934 особи (туристи та одноденні відвідувачі, резиденти і нерезиденти України), які споживають основні, додаткові та супутні туристичні послуги за основними видами туризму: в'їзний (3240 осіб), виїзний (3294), внутрішній (3400). Формування інформації від туристів проводилося в санаторно-курортних, оздоровчих закладах та готелях, а також на пунктах пропуску через державний кордон України.

Одержані дані свідчать, що на першому місці серед громадян України, які подорожують в межах країни, є організований туризм (43,9 %); на другому – службова поїздка (31,2 %), на третьому – приватна поїздка (24,9 %). На відміну від внутрішнього туризму, за метою поїздки серед в'їзних та виїзних туристів домінують приватні поїздки – відповідно 74,6 % та 67,0 % відповідей (Рис. 1).

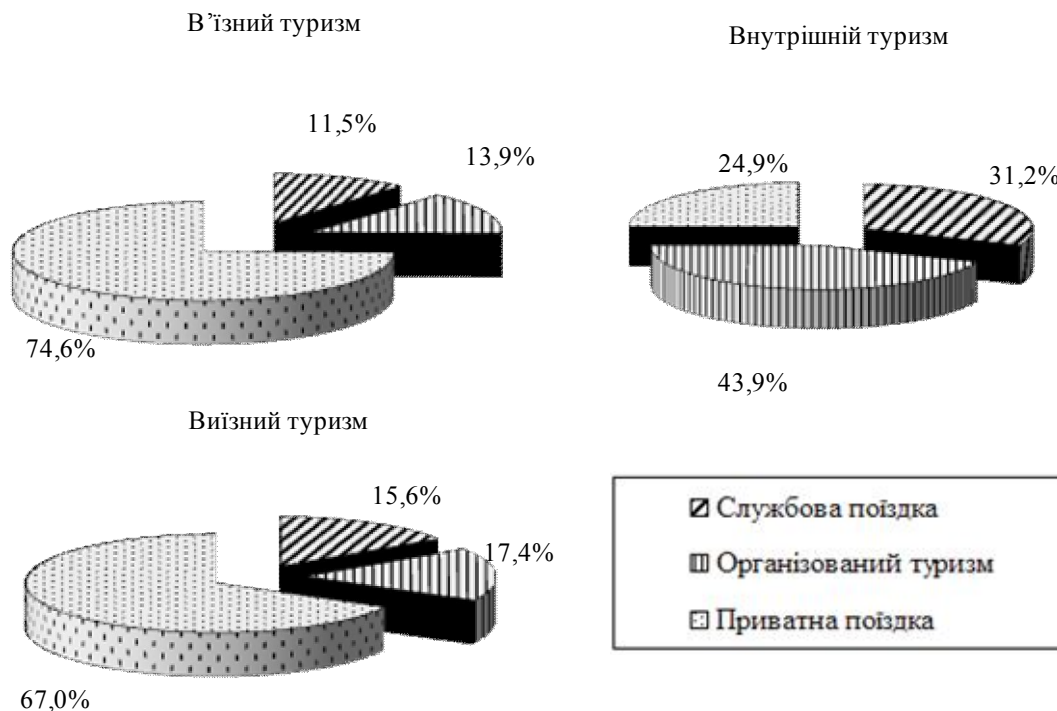

Рис. 1. Розподіл туристів та одноденних відвідувачів за видами туризму та метою відвідування, %

Іноземні туристи та громадяни України, що подорожують за кордоном, під час подорожі в основному зупиняються у родичів та знайомих – відповідно 54,5 % та 51,9 %. Серед

таких туристів характерні поїздки, пов'язані з канікулами, відпустками та святами; візитами до родичів, друзів; покупками. Поряд з цим громадяни України, що подорожують в межах

країни, надають перевагу готелям та санаторіям (базам відпочинку) відповідно 50,3 % та 39,7 %. За метою поїздки туристи здійснюють подорож пов'язану з канікулами, відпустками та святами; лікуванням та діловими переговорами.

Щодо складу груп туристів, то майже 60 % іноземців подорожують з сім'єю або друзями. На відміну від іноземних туристів половина громадян України надають перевагу подорожжю наодинці. Слід відмітити, що серед тих, хто подорожує не один, подорож з сім'єю та друзями характерна для міжнародного туризму (в середньому 85,9 % та 20,5 % відповідно). Для внутрішніх потоків притаманна подорож з сім'єю (56,9 %) та з колегами по роботі (22,6 %).

Серед одноденних відвідувачів для в'їзних та виїзних потоків приватна поїздка складає відповідно 78,4 % та 80,2 %, серед внутрішніх – найбільша питома вага припадає на службові поїздки (57,8 %). Відповідно і за мотивацією поїздки, культурні події та лікування притаманні іноземним одноденним відвідувачам; покупки та відвідування родичів (друзів) громадянами України, що подорожували за кордоном; ділові переговори та конференції для внутрішніх відвідувачів.

Туристичні потоки в залежності від типу маршруту розподілилися наступним чином: перше місце посідає регулярний рейс, причому, серед внутрішніх відвідувачів він є найбільш популярним (71,5 %); приватним транспортом користувались майже 40 % іноземців, що прибули в Україну, 33,5 % та 24,9 % українців, що виїжджали за кордон та подорожували в межах України відповідно; туристичним круїзом подорожувало лише 6,8 % українців, які виїжджали за кордон, та 3,6 %, які подорожували в межах України; іноземців відповідно – 3,0 %.

Подорож за туристичною путівкою є найбільш популярною для громадян України. Скористалися послугами туристичних фірм 14,5 % в'їзних та 36,9 % внутрішніх туристів. Відсоток іноземців, які подорожували по Україні за туристичною путівкою, склав лише 7,9 %. Серед тих, хто скористався послугами туристичних фірм,

майже половина іноземців додатково здійснювали платежі, пов'язані з подорожжю в країні свого проживання; серед громадян України були змушені здійснювати такі платежі 81,3 % туристів, що подорожували в межах України та 38,4 % – що виїжджали за кордон.

Середньодушові витрати іноземних туристів на придбання туристичної путівки в країні місця проживання становили 2475,87 грн. (Тут і надалі витрати в'їзних туристів в країні проживання та виїзних туристів під час подорожжю за кордоном наведені в гривнях відповідно до курсу валют Національного банку України на дату проведення обстеження), для громадян України ці витрати склали 2234,76 грн. та 781,09 грн. відповідно для виїзних та для внутрішніх туристів. Незалежно від виду туризму більшість (в середньому 82,1 %) перед поїздкою здійснювали додаткові платежі, не пов'язані з послугами туристичної фірми, але необхідні для організації подорожжю. Для внутрішніх туристів ці витрати в середньому склали 234,10 грн., що на 152,86 грн. менше, ніж для громадян України, які виїжджали за кордон, та на 309,71 грн., ніж для іноземців, що здійснювали додаткові платежі в країні проживання.

Під час поїздки більшість туристів та одноденних відвідувачів незалежно від виду туризму здійснювали додаткові платежі, необхідні для забезпечення подорожжю (92,1 % в'їзних туристів; 85,3 % – внутрішніх та 83,5 % виїзних). Розмір середніх витрат іноземних туристів під час перебування в Україні становив 1623,34 грн. Щодо громадян України, то за кордоном вони в середньому витрачали по 1385,47 грн. на особу, а серед тих, хто подорожував в межах України, – по 830,50 грн.

За результатами одержаної інформації, найбільш тривалі поїздки спостерігаються серед в'їзних та внутрішніх потоків туристів, що пов'язані з організованим туризмом. Серед громадян України, що виїжджають за кордон, за тривалістю подорожжю переважають службові поїздки (табл.1).

Таблиця 1. Середня тривалість поїздки, діб

Мета відвідування	Середня тривалість поїздки, за видами туризму		
	в'їзний	внутрішній	виїзний
Службова поїздка	7	3	9
Організований туризм	11	13	8
Приватна поїздка	9	6	7
Загальна середня тривалість відвідування	9	8	8

Короткотермінові поїздки (1-4 доби) більш характерні для туристів з України. Питома вага таких поїздок склала 46 %, як для тих, хто подорожував в межах України, так і для тих, хто виїжджав за кордон (серед іноземних туристів відповідні поїздки склала – 38,0 %). Майже половина (49,5 %) іноземців мали в Україні середньотермінові подорожі від 5 до 13 діб.

Серед поїздок, пов'язаних з організованим туризмом, найбільш тривалі спостерігаються серед іноземців, що приїхали до України, та громадяни України, які подорожували в межах країни (11-13 діб); більшість туристів з України знаходилась за кордоном лише 5-7 діб. Службові та приватні поїздки незалежно від виду туризму в основному були короткотерміновими до – 5 діб.

Аналіз в'їзного туризму свідчить, що переважна більшість осіб прибуває в Україну з країн СНД, а саме: з Російської Федерації – 39,4 %, Молдавської республіки – 17,4 %, Білорусі – 11,7 %. Відсоток туристів та одноденних відвідувачів, що приїхали до України із Угорщини склав 9,9 %, Польщі – 6,6 %, Німеччини – 2,9 %, Румунії – 1,8 %, Сполучених Штатів Америки – 1,6 %, Словаччини – 1,4 %, Ізраїлю та Латвії по 0,7 %, інших країн – 5,9 %.

Більша частина іноземних туристів перебувала в Україні переважно з метою приватних відвідувань (73,5 %), решта відвідань припадали на організований туризм (17,1 %) та службові поїздки (9,4 %). В зв'язку з цим в розподілі мотивації перші позиції займають поїздки до родичів (друзів) (36,1 %), канікули, відпуски, свята (30,8 %) та покупки (8,2 %). Туристи з країн СНД, метою відвідування яких була службова поїздка, становили – 7,1 %, з інших країн – 14,4 %.

Відповідно організований туризм – 17,4 % та 16,4 %, і приватна поїздка 75,5 % та 69,2 %. Більшість (79,2 %) туристів вже відвідували Україну, з них 44,7 % 1 – 3 роки тому та 39,9 % менш, ніж рік тому.

Одноденні відвідувачі також надавали перевагу приватним поїздкам (78,4 %), але, на відміну від туристів, серед них більше осіб, перебування в Україні яких пов'язане з роботою або бізнесом (18,7 %) та менше тих, хто займався організованим туризмом (2,9 %). Серед одноденних відвідувачів з країн СНД службові поїздки склала – 19,5 %, з інших країн – 16,7 %; відповідно організований туризм – 2,2 % та 4,7 %; приватні поїздки – 78,3 % та 78,6 %. Відвідують Україну один раз на місяць 26,8 % туристів, один раз на тиждень – 24,3 %.

Іноземні туристи подорожують в межах України в середньому протягом 9 діб. В залежності від засобів розміщення, середня тривалість проживання становить: в санаторіях та базах відпочинку – 13 діб, приватному секторі (платно) – 11, кемпінгах, туристичних таборах та у родичів і знайомих (безоплатно) – по 9, готелях – 4 доби.

Розвиток туристичної галузі впливає на збільшення обсягу коштів в обігу за рахунок споживання різноманітних послуг та товарів, пов'язаних із організацією та здійсненням поїздок. Різноманітні складові туристичних витрат можна умовно розділити на дві групи, в залежності від того, чи здійснюються ці витрати при підготовці або під час поїздки, а саме:

– авансові платежі необхідні для підготовки і здійснення поїздки (“попередні витрати на поїздку”);

– витрати, здійснені під час подорожі та у місцях, що відвідувалися (“витрати під час поїздки”).

Середньодушові витрати туристів на придбання путівки в країні проживання склали 2475,87 грн., причому послугами туристичних фірм скористалися лише 7,9 % респондентів, з них подорожували наодинці 21,6 % та у групі – 78,4 %.

Переважна більшість (81,1 %) туристів здійснювала додаткові платежі в країні їх проживання, що не пов'язані з послугами туристичної фірми, але необхідні для організації подорожі. Загальні середньодушові додаткові витрати становили 543,81 грн. Додаткові витрати склалися з:

- транспортних витрат;
- витрат на розміщення (вартість розміщення, харчування, додаткових послуг);

– витрат на інші послуги, такі як: оренда автомобіля; їжа та напої; гід-екскурсовод; оздоровчі послуги; інші послуги.

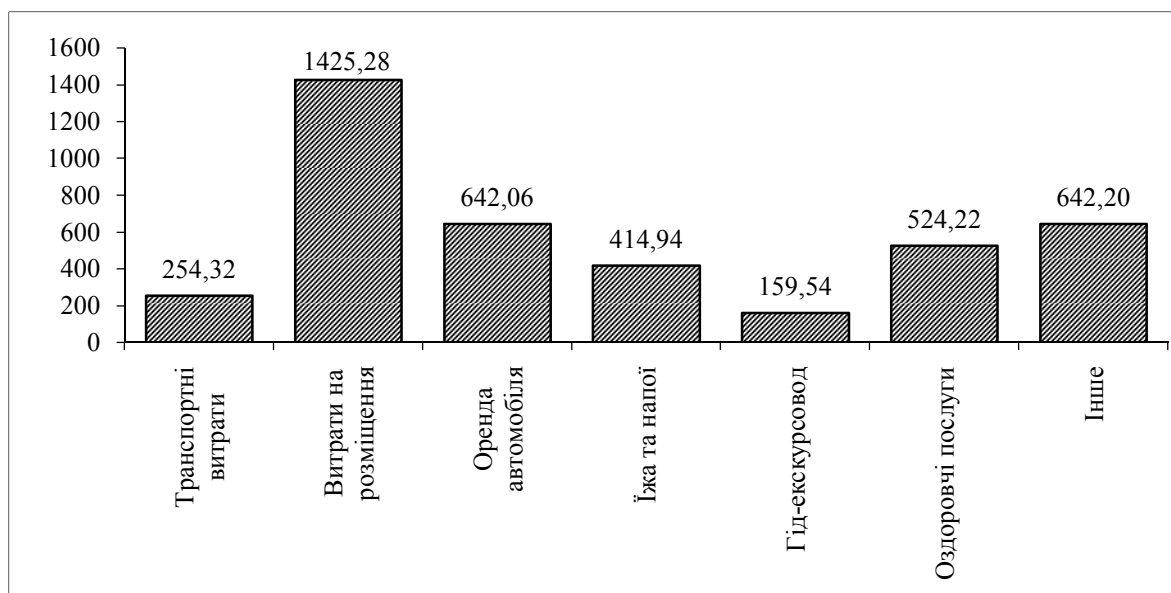
Більшість (92,1 %) іноземців здійснювали платежі на території України, необхідні для забезпечення подорожі. Розмір середніх витрат іноземних туристів під час перебування в Україні становив 1623,34 грн.

До витрат під час поїздки відносяться:

- транспортні витрати;
- витрати на розміщення;
- витрати на інші послуги: оренда автомобіля; їжа та напої; послуги гід-екскурсовода; оздоровчі послуги; інші послуги.

Середні витрати іноземних туристів під час перебування в Україні наведено на рис. 2.

Рис. 2. Середній розмір витрат іноземних туристів під час перебування в Україні, грн.

В період подорожі майже всі туристи (93,7 %) користуються яким-небудь видом транспорту. Найчастіше туристи надавали перевагу автобусам, маршрутним таксі, тролейбусам та подорожі на особистому автомобілі. Крім того, з тих, хто протягом подорожі по Україні користувалися різноманітними видами транспорту, здійснювали платежі, пов'язані з покупкою пального для особистого автомобіля – 33,3 %; орендованого автомобіля – 0,3 %; іншого автомобіля – 1,9 %; мотоцикла – 0,4 %.

Чверть туристів ввозять на територію України гривні, кожен з туристів ввіз в середньому 635,51 грн.; 71,7 % туристів

здійснювали обмін валюти на гривні в банках і пунктах обміну, середній розмір обміну становив 1950,13 грн.; решта осіб здійснювали платежі, за допомогою кредитних карток, середній розмір таких платежів становив 2195,11 грн.

Третина туристів мають певну готівку в гривнях при виїзді за межі України. Середня сума, яку вивозить кожен турист, складає 123,01 грн.

Внутрішній туризм в Україні складається з подорожей наодинці – 49,4 %. З тих хто подорожував не один: 56,9 % – подорожували з сім'єю, 22,6 % – з колегами по роботі, 17,7 % – з друзями, 2,9 % – з іншими особами.

Серед внутрішніх туристів обсяг організованого туризму склав 45,1 % від загальної кількості туристів, обсяг подорожуючих з службовою метою становив 30,3 % загального обсягу туристів. Частка туристів, метою яких є приватна поїздка, склала 24,6 %.

Серед одноденних відвідувачів за метою відвідування на першому місці є службові поїздки (57,8 %), на другому – приватні поїздки (33,6 %) та на третьому – організований туризм (8,6 %).

Середня тривалість подорожі для внутрішніх туристичних потоків становить 8 діб. За окремими засобами розміщення середня тривалість проживання туристів складає відповідно: в санаторіях та базах відпочинку – 13 діб, у приватному секторі (платно) та кемпінгах, туристичних таборах – по 7 діб, у родичів і знайомих (безоплатно) – 4 доби, готелях – 3 доби.

В залежності від місця проживання обсяг внутрішніх туристів та одноденних відвідувачів, що подорожували в межах України, характеризується наступним чином: з м. Києва – 12,5 %, Донецької області – 8,4 %, Харківської – 7,7 %, Дніпропетровської – 7,4 %, Львівської – 6,7 %, Одеської – 4,7 %, Київської – 4,2 %, Луганської, Сумської, Запорізької, Миколаївської, Івано-Франківської, Житомирської, Полтавської областей – (3,9-3,0 %), Хмельницької, Черкаської, Вінницької, Рівненської областей, Автономної Республіки Крим, Волинської області – (2,8-2,0 %), інших регіонів – (1,9-0,6 %).

Більшість туристів прибуває до місця призначення автомобільним та залізничним транспортом (відповідно 52,9 % та 44,6 %), користується регулярним рейсом та приватним транспортом (71,5 % та 24,9 % відповідно). Туристичним круїзом подорожує лише 3,6 % громадян України.

До послуг туристичної фірми звертається 36,9 % туристів. Середньодушові витрати туристів на придбання путівки складають 781,09 грн.

Незначна частка (14,6 %) туристів користується путівками де включається вартість проїзду транспортом за маршрутом поїздки, причому в обидва кінці – 97,3 %, в один кінець – 2,7 %.

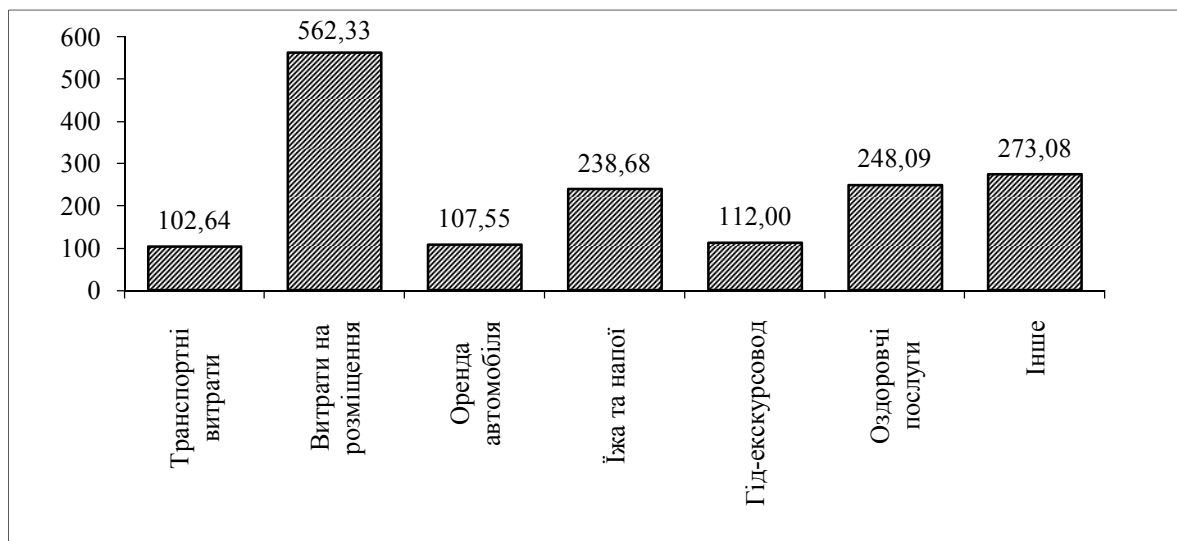
Поряд з цим, переважна більшість (98,4 %) громадян України купляє путівки, де вартість розміщення включена до їх вартості. Причому, за структурою ці путівки характеризувались наступним: вартість розміщення покривала всі додаткові послуги та харчування (“все включено”) – 43,9 %; розміщення, сніданок та вечерю – 36,0 %, лише розміщення – 13,0 %, додаткові послуги – 11,7 %, розміщення та сніданок – 4,5 %.

Серед туристів, які скористалися послугами туристичних фірм, майже чверть (23,2 %) одержать путівки з вартістю інших послуг. Серед таких послуг оренда автомобіля склала 0,7 % туристів; послуги гіда-екскурсовода протягом всієї подорожі – 4,5 %; проведення екскурсії у супроводі гіда-екскурсовода – 22,3 %; страхові послуги – 32,5 %; інші послуги – 58,6 %.

В період подорожі 85,3 % туристів та одноденних відвідувачів здійснюють платежі пов’язані з поїздкою. Транспортні витрати здійснюють 61,3 % туристів; витрати на розміщення – 54,1 %; оренду автомобіля – 0,8 %; оздоровчі послуги – 13,7 %; послуги гіда-екскурсовода – 15,0 %; інші послуги – 62,6 %; їжу та напої – 84,2 %. Крім того, п’ята частина туристів здійснюють протягом подорожі обмін валюти – в середньому на 1058,46 грн.

Розмір загальних середніх витрат в період подорожі по Україні складає 830,50 грн., причому найбільші середні витрати для внутрішніх туристів пов’язані з розміщенням 562,33 грн., а найменші – з транспортом – 102,64 грн. (Рис. 3).

Рис. 3. Середній розмір витрат внутрішніх туристів в період подорожі, грн.

Середній розмір витрат на інші послуги (оренда автомобіля, їжа та напої, гід-екскурсовод тощо) склав 240,28 грн.

Для виїзного туризму характерний організований туризм (23,3 %), службовий – 14,2 % і приватний 62,5 %. В залежності від більш детальної характеристики приватного туризму перше місце посідають канікули (відпустки, свята), друге – візити до родичів або друзів.

Серед одноденних відвідувачів частка осіб, що здійснювали приватні поїздки, складає 80,2 %, службові – 19,3 % та незначна частка займалися організованим туризмом – 0,5 %. Тому в структурі мотивації подорожі перші позиції займають поїздки, пов'язані з покупками, відвідуваннями родичів або друзів, діловими переговорами та торговими ярмарками.

Найбільш популярними країнами відвідування серед українських громадян є Російська Федерація – 39 %, Польща – 16 % та Угорщина – 12 %. Питома вага виїзних туристичних потоків до Білорусі склала 6,5 %, Республіки Молдова – 5,4 %, Туреччини – 3,8 %, Словаччини – 3,0 %, Чехії – 2,2 %, Німеччини – 2,0 %, Румунії – 1,8 %, Болгарії – 1,2 %, інші країни – 7,1 %.

Середня тривалість подорожі українських туристів за кордоном становила 8 діб. За категоріями місць проживання середня

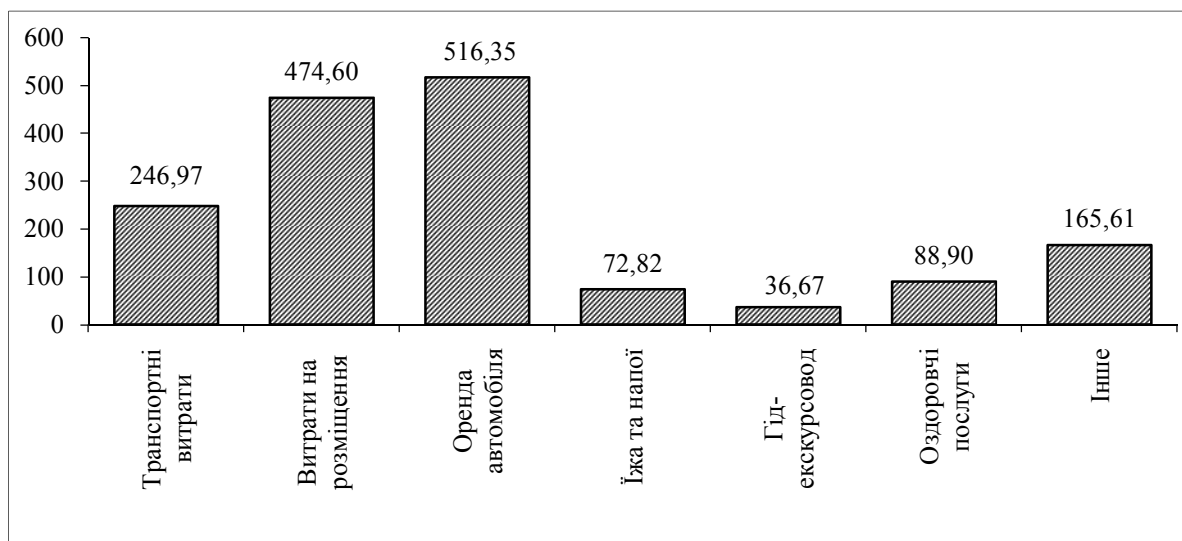
тривалість подорожі розподілилася наступним чином: в приватному секторі (платно) та в санаторіях і базах відпочинку вона становила майже по 10 діб, у родичів та знайомих (безоплатно) – близько 8 діб, в готелях та кемпінгах (туристичних таборач) – по 6 діб.

Частка громадян України, що подорожувала за туристичною путівкою, склала 14,5 %. Більшість (82,2 %) туристів туристичною путівкою, де були включені транспортні витрати, з них майже у всіх (98,2 %) з врахуванням поїздки в обидва кінці. Також майже всі туристи (96,6 %) використовують путівки, де включені витрати на розміщення. Середньодушові витрати туристів пов'язані з послугами туристичних фірм склали 2234,76 грн.

Проте більша частина туристів (80,1 %) здійснює і додаткові платежі, не пов'язані з послугами туристичної фірми, але необхідні для організації подорожі. Розмір середньодушових додаткових витрат становив 386,96 грн. За видами зазначені додаткові витрати склалися з:

- транспортних витрат;
- витрат на розміщення;
- витрат на інші послуги, такі як: оренда автомобіля; їжа та напої; гід-екскурсовод; оздоровчі послуги; інші витрати.

Рис. 4. Середньодушові додаткові витрати виїзних туристів, пов'язані з організацією подорожі, грн.

Як видно з рис. 4, найбільші середньодушові додаткові витрати виїзних туристів перед подорожжю, пов'язані з орендою автомобіля (516,35 грн.), найменші – з послугами гіда-екскурсовода (36,67 грн.).

Слід зазначити, що під час поїздки за кордоном 83,5 % туристів здійснюють деякі платежі. В середньому кожен турист витратив по 1385,47 грн. До вищезазначених витрат увійшли:

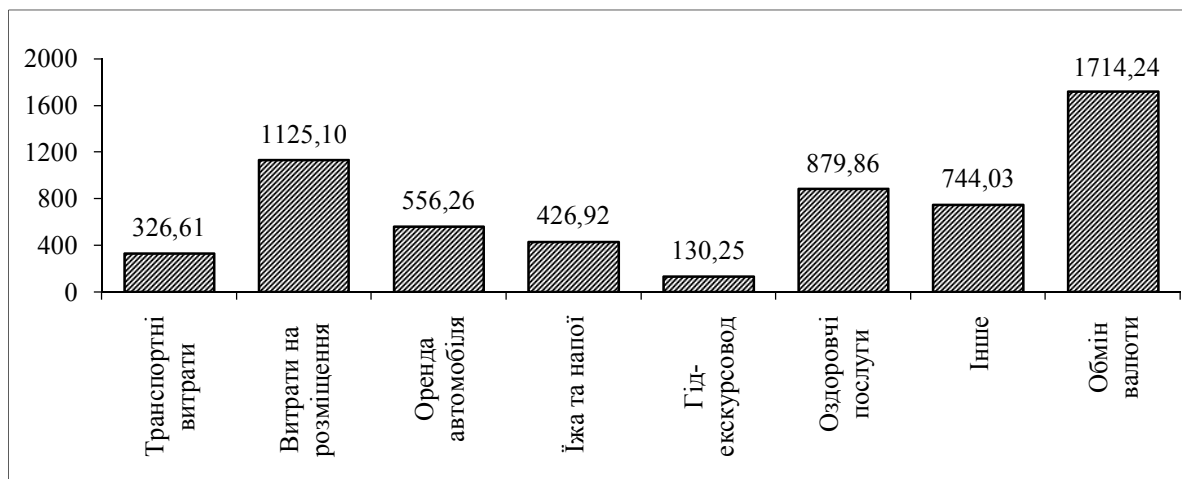
- транспортні витрати;
- витрати на розміщення;
- інші витрати: оренда автомобіля; їжа та напої; гід-екскурсовод; оздоровчі послуги; інше.

Найбільші середні витрати туристів протягом подорожі пов'язані з розміщенням

(1125,10 грн.) та іншими послугами (599,23 грн.). Серед витрат на інші послуги домінують платежі за оренду автомобіля та витрати на оздоровчі послуги. Середні витрати, здійснені українськими туристами за кордоном, відображені на рис. 5.

Наведені основні результати аналізу є на сьогодні єдиним та унікальним джерелом інформації відносно визначення обсягу та розподілу всіх туристичних витрат і дозволять отримати якісну інформаційну базу, необхідну для проведення розрахунку середньодушового показника туристичних витрат, який на сьогоднішній день є єдиним стандартизованим інструментом вимірювання економічного впливу туризму на економіку країни.

Рис. 5. Середній розмір витрат виїзних туристів в період подорожі, грн.

Водночас, основним і найбільш достовірним джерелом інформації про туристичну діяльність повинні бути дані бухгалтерського обліку, фінансової і статистичної звітності всіх суб'єктів господарювання. [6; 7; 8] В системі бухгалтерського обліку підприємств можна одержати дані щодо організованої і службової туристичної діяльності за показниками:

- кількості туристів;
- тривалості проїзду;
- мотивації подорожі;
- місця поїздок;
- витрат туристів за напрямками одержаних послуг;
- доходів суб'єктів господарювання за напрямками наданих послуг у сфері туристичної діяльності;
- витрати на відрядження.

За витратами на відрядження формується інформація про вартість проїзду (включаючи перевезення багажу) як до місця відрядження і назад, так і за місцем відрядження, оплату вартості проживання в готелях (мотелях), а також включених до таких рахунків витрат на харчування чи побутові послуги (прання, чистка, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), найм інших жилих приміщень, телефонних рахунків, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкового страхування, витрат на усний та письмовий переклади, інших витрат, пов'язаних з правилами в'їзду та перебування у місці відрядження, включаючи будь-які збори та податки, а також добові витрати.

Витрати, пов'язані з службовою туристичною діяльністю працівників підприємств, можуть формуватися також і за рахунок інших виплат:

- надбавки за пересувний та роз'їзний характер робіт;
- польове забезпечення;
- оплата проїзду до місця знаходження заочного навчального закладу і назад;
- проведення культурно-освітніх і оздоровчих закладів.

За структурою інформації одержані показники можуть характеризувати в'їзний, виїзний та внутрішній туризм.

Для проведення аналітичних досліджень інформація щодо організованої і службової туристичної діяльності формується на бухгалтерських рахунках:

- 15 “Капітальні інвестиції”,
- 23 “Виробництво”, 91 “Загальновиробничі витрати”, 92 “Адміністративні витрати”, 93 “Витрати на збут”, 94 “Інші витрати операційної діяльності” – за видами і напрямками витрат;
- 372 “Розрахунки з підзвітними особами” – за витратами на відрядження;
- 72 “Доходи від реалізації” – за доходами від наданих послуг у сфері туристичної діяльності.

Основою для обліку фактів туристичної діяльності щодо приватних поїздок повинні залишатися опитування. До цього слід звертатися і в тому випадку, коли інформацію про діяльність особи під час службових і організованих поїздок не можна одержати на основі документального обліку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, бухгалтерський облік, формує великі обсяги інформаційних ресурсів для аналітичних досліджень у сфері туристичної діяльності. Це, в свою чергу дозволяє створити досить широку і достовірну інформаційну базу без додаткових витрат на опитування туристів. Для цього необхідно переглянути систему показників статистичної і фінансової звітності, вдосконалити облік доходів від туристичної діяльності суб'єктами господарювання, впровадити нові методи аналізу.

Окремі напрями вирішення проблем щодо створення інформаційної бази для управління туристичною діяльністю потребують додаткових досліджень в побудові системи показників за сукупністю даних бухгалтерського обліку і вибіркового опитування туристів.

Список використаної літератури:

1. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

2. Цал-Цалко Ю.С., Швець Є.А. Економічний аналіз діяльності міжнародних туристичних організацій. // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Житомир: ЖДТУ. – 2007. – № 2. – С. 167-175.

3. Статистичний щорічник України за 2006 рік / Держкомстат; За ред. О.Г. Осауленка; Відп. за вип. П.П. Забродський. – К.: Консультант, 2007. – 551 с.

4. Андел І.В., Данилко В.К. Підходи до статистичного забезпечення стану туризму та рекреації у транскордонному регіоні // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Статистичне оцінювання соціально-економічних явищ у регіоні: методологічні підходи. Вип.4 (XLVII) / НАН України. Львів: ІРД, 2004.– с.69 – 75.

5. Методологічні засади статистики заповідного фонду України. // Проблеми статистики. Збірник наукових праць НТК статистичних досліджень Держкомстату України. – К.: 2007. – Вип. № 8. – С. 9 – 15.

6. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. – Наказ Міністерства фінансів України, від 30.11.1999, № 291.

7. Інструкція зі статистики заробітної плати. – Наказ Держкомстату України, від 13.01.2004, № 5.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”. – Наказ Міністерства фінансів України, від 31.12.1999, № 318.

ДАНИЛКО Валерій Кирилович – доктор економічних наук, професор кафедри економіки, проректор з наукової роботи Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- аналітичні дослідження в економіці;
- управлінський облік

ЦАЛ-ЦАЛКО Юзеф Сигізмундович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- економічний аналіз;
- бухгалтерський облік